

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С.З. Гжицького

Факультет економіки та менеджменту

Кафедра менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету економіки та менеджменту

Грибак О.Я.

(прізвище та ініціали, підпис)

“ 26 ” 08 20 21 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ

рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський)</u>
галузь знань	<u>07 “Управління та адміністрування”</u>
спеціальність	<u>073 “Менеджмент”</u>
освітня програма	<u>«Менеджмент організацій та адміністрування»</u>
вид дисципліни	<u>за вибором</u>

Львів – 2021 р.

Робоча програма з навчальної дисципліни “Корпоративне управління” для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) освітнього рівня спеціальності 073 «Менеджмент» за освітньою програмою «Менеджмент організацій та адміністрування»

Укладачі:

професор кафедри менеджменту, д.е.н.
(посада, науковий ступінь та вчене звання)

В.А. Колодійчук
(ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри менеджменту протокол № 1 від «25» 08 2021 року

завідувач кафедри

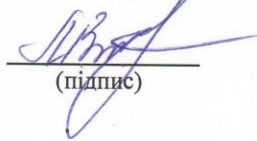
менеджменту
(назва кафедри)

(підпис)

Батюк Б.Б.
(прізвище та ініціали)

Погоджено навчально-методичною комісією спеціальності менеджмент протокол № 1 від «25» 08 2021 р.

Голова НМКС

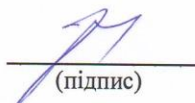

(підпис)

Вовк М.В.
(прізвище та ініціали)

Схвалено рішенням навчально-методичної ради факультету економіки та менеджменту

протокол № 1 від «26» 08 2021 р.

Голова НМРФ

(підпис)

Поперечний С.І.
(прізвище та ініціали)

Ухвалено вченою радою факультету

протокол № 1 від «26» 08 2021 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Всього годин	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів/годин	3/90	3/90
Усього годин аудиторної роботи	32	18
в т.ч.:		
• лекційні заняття, год.	16	8
• практичні заняття, год.	16	10
• лабораторні заняття, год	-	-
семінарські заняття, год	-	-
Усього годин самостійної роботи	58	72
Форма контролю	Диф. залік	Диф. залік

Примітка.

Частка аудиторного навчального часу студента у відсотковому вимірі:

для денної форми навчання – 27%

для заочної форми навчання – 15%

2. ПРЕДМЕТ, МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Предмет, мета вивчення навчальної дисципліни

Предметом навчальної дисципліни є система управління, менеджменту та організаційно-економічний механізм функціонування на мікро- та макрорівнях, формування механізму розвитку інтегрованих корпоративних утворень.

Мета вивчення дисципліни – ознайомлення студентів із теоретичними основами корпоративного управління, інституційними та інформаційними інструментами забезпечення функціонування системи корпоративного управління на вітчизняних підприємствах, оволодіння теорією та практикою результативного управління організацією у мінливих умовах соціально-економічного оточення.

2.2. Завдання навчальної дисципліни

Основні завдання навчальної дисципліни такі:

- визначити місце корпоративного управління в загальній системі управління підприємством;
- розглянути чинне законодавство в Україні з корпоративного управління;
- з'ясувати зовнішні й внутрішні чинники, що впливають на систему корпоративних відносин;

- вивчити типи, категорії та характерні ознаки акцій як пайових цінних паперів, процедури випусків цінних паперів;
- ознайомитися з органами корпоративного управління та учасниками корпоративних відносин.

2.3. Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання:

знати:

- сутність, принципи та моделі корпоративного управління;
- місце корпоративного управління в загальній системі управління підприємством;
- чинне законодавство в Україні з корпоративного управління;
- зовнішні й внутрішні чинники, що впливають на систему корпоративних відносин;
- типи, категорії та характерні ознаки акцій як пайових цінних паперів, процедури випусків цінних паперів;
- органи корпоративного управління та учасники корпоративних відносин.

вміти:

- проводити аналіз системи корпоративного управління акціонерного товариства;
- формувати органи управління акціонерного товариства згідно з їх функціями та статутом;
- розробляти положення про органи управління акціонерних товариств;
- готувати документи для проведення загальних зборів акціонерів, наглядових рад;
- координувати діяльність представницьких, виборних та виконавчих органів управління корпоративного підприємства;

набути навиків: володіння методами та засобами прийняття управлінських рішень у системі корпоративного управління.

3. Структура навчальної дисципліни

3.1. Розподіл навчальних занять за розділами дисципліни

Назви розділів	Кількість годин											
	денна форма навчання (ДФЗО)						заочна форма навчання (ЗФЗО)					
	усьо- го	у тому числі					усьо- го	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<u>Тема 1.</u> Особливості організації і функціонування корпорацій	11	2	2		2	5	13	2	2		2	7
<u>Тема 2.</u> Теоретичні основи корпоративного управління	12	2	2		2	6	12		2		2	8
<u>Тема 3.</u> Зовнішня сфера корпоративного управління	11	2	2		2	5	11	2			2	7
<u>Тема 4.</u> Учасники корпоративних відносин та органи корпоративного управління	11	2	2		1	6	10	2			1	7
<u>Тема 5.</u> Стратегічне планування діяльності корпорації	11	2	2		2	5	11		2		2	7
<u>Тема 6.</u> Управління корпоративними витратами	12	2	2		2	6	11	2			2	7
<u>Тема 7.</u> Звітність та контролювання в системі корпоративного управління	11	2	2		2	5	11		2		2	7
<u>Тема 8.</u> Оцінювання ефективності корпоративного менеджменту	11	2	2		2	5	11		2		2	7
Усього годин	90	16	16		15	43	90	8	10		15	57
Розділ 2												
ІНДЗ	15		-	-	15	-	15	-	-	-	15	-
Усього годин	90	16	16		15	43	90	8	10		15	57

3.2. Лекційні заняття

№ з/п	Назви тем та короткий зміст	Кількість годин	
		ДФЗО	ЗФЗО
1	<p><u>Тема 1. Особливості організації і функціонування корпорацій</u></p> <p>1.1. Суть корпорації та роль корпоративного управління у забезпеченні інтересів акціонерів.</p> <p>1.2. Формування і розвиток корпоративних відносин в Україні.</p> <p>1.3. Види корпоративних цінних паперів і їх особливості.</p>	2	2
2	<p><u>Тема 2. Теоретичні основи корпоративного управління</u></p> <p>2.1. Сутність корпоративного управління</p> <p>2.2. Суб'єкти й об'єкти корпоративного управління</p> <p>2.3. Середовище корпорації</p> <p>2.4. Підходи до визначення корпоративного управління</p> <p>2.5. Моделі корпоративного управління</p>	2	
3	<p><u>Тема 3. Зовнішня сфера корпоративного управління</u></p> <p>3.1. Форми і функції державного регулювання</p> <p>3.2. Суб'єкти управління державними підприємствами та корпоративними правами</p> <p>3.3. Сутність депозитарної системи</p> <p>3.4. Фінансове посередництво і його функції</p>	2	2
4	<p><u>Тема 4. Учасники корпоративних відносин та органи корпоративного управління</u></p> <p>4.1. Учасники корпорацій</p> <p>4.2. Особливості створення корпорацій в Україні</p> <p>4.3. Органи управління акціонерним товариством в Україні</p>	2	2
5	<p><u>Тема 5. Стратегічне планування діяльності корпорації</u></p> <p>5.1. Принципи стратегічного планування</p> <p>5.2. Інструменти стратегічного планування</p> <p>5.3. Особливості розроблення та реалізації корпоративної стратегії</p>	2	
6	<p><u>Тема 6. Управління корпоративними витратами</u></p> <p>6.1. Сутність та підходи до процесу управління корпоративними витратами</p> <p>6.2. Планування витрат корпорації</p> <p>6.3. Формування зведеного кошторису витрат на вироб-</p>	2	2

	ництво продукції. 6.4. Калькулювання витрат та формування кошторисів		
7	<u>Тема 7. Звітність та контролювання в системі корпоративного управління</u> 7.1. Мета та принципи створення системи розкриття інформації 7.2. Загальні вимоги до фінансової звітності 7.3. Принципи підготовки фінансової звітності 7.4. Внутрішній та зовнішній аудит в корпораціях 7.5. Види корпоративного контролю	2	
8	<u>Тема 8. Оцінювання ефективності корпоративного менеджменту</u> 8.1. Удосконалення діяльності органів управління корпорацією 8.2. Оцінка якості корпоративного управління	2	
Усього годин		16	8

3.3. Практичні (лабораторні, семінарські) заняття

№ з/п	Назви тем та короткий зміст	Кількість годин	
		ДФЗО	ЗФЗО
1	Особливості організації і функціонування корпорацій 1.1. Суть корпорації та роль корпоративного управління у забезпеченні інтересів акціонерів. 1.2. Формування і розвиток корпоративних відносин в Україні. 1.3. Види корпоративних цінних паперів і їх особливості.	2	2
2	Теоретичні основи корпоративного управління 2.1. Передумови виникнення корпоративних відносин 2.2. Сутність корпоративного управління 2.3. Суб'єкти й об'єкти корпоративного управління 2.4. Середовище корпорації 2.5. Підходи до визначення корпоративного управління 2.6. Моделі корпоративного управління	2	2
3	Зовнішня сфера корпоративного управління 3.1. Форми і функції державного регулювання 3.2. Суб'єкти управління державними підприємствами та корпоративними правами 3.3. Сутність депозитарної системи 3.4. Депозитарії і зберігачі цінних паперів 3.5. Ведення реєстрів власників іменних акцій 3.6. Суть фінансового посередництва і його функції 3.7. Види діяльності фінансових посередників	2	

	3.8. Інститути спільного інвестування		
4	Учасники корпоративних відносин 4.1. Учасники корпорацій 4.2. Особливості створення корпорацій в Україні 4.3. Органи управління акціонерним товариством в Україні	2	
5	Стратегічне планування діяльності корпорації 5.1. Принципи стратегічного планування 5.2. Інструменти стратегічного планування 5.3. Особливості розроблення та реалізації корпоративної стратегії	2	2
6	Управління корпоративними витратами 5.1. Сутність та підходи до процесу управління корпоративними витратами 6.2. Планування витрат корпорації 6.3. Формування зведеного кошторису витрат на виробництво продукції. 6.4. Калькулювання витрат та формування кошторисів	2	
7	Звітність та контролювання в системі корпоративного управління 7.1. Мета та принципи створення системи розкриття інформації 7.2. Загальні вимоги до фінансової звітності 7.3. Принципи підготовки фінансової звітності 7.4. Внутрішній та зовнішній аудит в корпораціях 7.5. Види корпоративного контролю	2	2
8	Оцінювання ефективності корпоративного менеджменту 8.1. Удосконалення діяльності органів управління корпорацією 8.2. Оцінка якості корпоративного управління	2	2
Усього годин		16	10

3.4. Самостійна робота

№ з/п	Назви тем та короткий зміст	Кількість годин	
		ДФЗО	ЗФЗО
1	<u>Тема 1. Особливості організації і функціонування корпорацій.</u> Історичні етапи становлення корпоративних відносин в Україні. Особливості американської, німецької та японської систем корпоративного управління.	5	7
2	<u>Тема 2. Теоретичні основи корпоративного управління.</u> Характеристика суб'єктів і об'єктів корпоративного управління. Систематизація факторів зовнішнього середовища корпорації. Моделі корпоративного управління.	6	8

3	<u>Тема 3. Зовнішня сфера корпоративного управління. Депозитарії і зберігачі цінних паперів. Інститути спільного інвестування.</u>	5	7
4	<u>Тема 4. Учасники корпоративних відносин та органи корпоративного управління. Структура та функції органів управління акціонерним товариством в Україні.</u>	6	7
5	<u>Тема 5. Стратегічне планування діяльності корпорації. Алгоритм розроблення та реалізації корпоративної стратегії.</u>	5	7
6	<u>Тема 6. Управління корпоративними витратами. Порядок та особливості формування зведеного кошторису витрат на виробництво продукції</u>	6	7
7	<u>Тема 7. Звітність та контролювання в системі корпоративного управління. Форми фінансової звітності корпорацій. Порядок складання консолідованої фінансової звітності (форми документів).</u>	5	7
8	<u>Тема 8. Оцінювання ефективності корпоративного менеджменту. Показники оцінки ефективності корпоративного управління.</u>	5	7
Усього годин		58	72

4. Індивідуальні завдання

З метою покращення успішності здобувачів вищої освіти та підвищення його балів за поточний контроль, протягом семестру їм може додатково надаватися індивідуальне завдання (написання реферату і виконання описових завдань) з таких тем:

1. Особливості формування і розвитку фондового ринку в Україні.
2. Проблеми і перспективи продажів найкрупніших пакетів акцій на фондовому ринку України.
3. Створення проблеми розвитку корпоративного сектору в Україні.
4. Проблеми вдосконалення законодавства у сфері корпоративного управління.
5. Особливості української моделі корпоративного управління.
6. Особливості приватизації підприємств в Україні.
7. Вплив держави на систему корпоративного управління.
8. Шляхи подолання конфліктів інтересів у корпораціях.
9. Правове регулювання корпоративного управління.
10. Особливості діяльності акціонерного товариства.
11. Характеристика діяльності різних типів акціонерних товариств.
12. Економіко-соціальні передумови виникнення акціонерних товариств.
13. Особливості формування акціонерного капіталу.
14. Основні етапи розвитку корпоративного менеджменту.
15. Стратегічний підхід до управління акціонерним товариством.

16. Особливості стратегічного управління в корпораціях США та Японії.
17. Корпоративна стратегія: сутність, поняття, етапи розвитку.
18. Особливості формування органів управління корпорації.
19. Аналіз прибутковості акціонерного капіталу.
20. Характеристика основних учасників корпоративних відносин.
21. Сутність дивідендів та фактори, що визначають дивідендну політику акціонерного товариства.
22. Особливості виплати дивідендів в Україні.
23. Організаційно-правові питання діяльності акціонерних товариств.
24. Місце інформації в корпоративному управлінні.
25. Шляхи підвищення ефективності системи управління корпоративними структурами.
26. Особливості управління державними корпоративними правами в Україні.
27. Історія виникнення акціонерної форми господарювання.
28. Акції, їх види та особливості обігу в Україні.
29. Статутний капітал як основа створення і функціонування корпорації.
30. Власний капітал акціонерного товариства: склад, оптимальна структура, методи оцінки.
31. Формування, розподіл і використання прибутку акціонерного товариства.
32. Захист прав акціонерів: правові і економічні аспекти.
33. Роль, види і стан фінансового посередництва в системі корпоративного управління в Україні.
34. Система корпоративного управління в США.
35. Система корпоративного управління в Німеччині.
36. Система корпоративного управління в Японії.
37. Міжнародні стандарти корпоративного управління.
38. Депозитарна система в Україні: особливості становлення і розвитку.
39. Фінансовий моніторинг корпоративних утворень.

5. Методи навчання

Вивчення дисципліни проводиться за допомогою наступних методів:

- викладання лекційного матеріалу;
- пояснення ключових положень на практичних заняттях;
- використання тестів
- практичні завдання у вигляді різних ситуацій;
- самостійна робота студентів.

Основними видами занять згідно з навчальним планом є:

- лекції;
- практичні заняття;
- самостійна робота студентів.

6. Методи контролю

Система оцінювання здійснюється відповідно до вимог програми дисципліни.

Форми проведення поточного контролю рівня знань студентів впродовж семестру:

- усна співбесіда;
- експрес-контроль (тестовий);
- дискусія під час виконання практичних завдань;
- консультація з метою контролю.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. За поточну навчальну діяльність студенту виставляється оцінка за 4-ти бальною шкалою. Оцінювання самостійної роботи студентів проводиться під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

Підсумковий контроль проводиться за 100-бальною шкалою, з якою є узгодженими національна шкала і шкала ECTS.

7. Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Успішність студента оцінюється шляхом проведення поточного контролю. Максимальна кількість балів за дисципліну, яку може отримати студент становить 100. Кожній сумі балів відповідає оцінка за національною шкалою та шкалою ECTS (табл. 1):

Таблиця 1.

Шкала оцінювання успішності студентів

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою		За шкалою ECTS
	Екзамен	Залік	
90-100	Відмінно	Зараховано	A
82-89	Добре		B
74-81			C
64-73			D
60-63	Задовільно		E
35-59	Незадовільно (не зараховано) з можливістю повторного складання		FX
0-34	Незадовільно (не зараховано) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		F

Розподіл балів для дисципліни є наступним:

$$70 \text{ (ПК)} + 30 \text{ (ІНДЗ)} = 100.$$

де 70 (ПК) – 70 максимальних балів з поточного контролю, які може набрати студент за семестр.

30 (ІНДЗ) – 30 максимальних балів, які може набрати студент за ІНДЗ.

Результати поточного контролю оцінюються за чотирибальною («2», «3», «4», «5») шкалою. В кінці семестру обчислюється середнє арифметичне значення (САЗ) усіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням його у бали за формулою:

$$\text{ПК} = (70 * \text{САЗ}) / 5 = 10 * \text{САЗ}.$$

Бал з поточного контролю може бути змінений за рахунок заохочувальних або штрафних балів:

- студентам, які не мають пропусків занять протягом семестру (додається 2 бали);

- за участь в університетських студентських олімпіадах, наукових конференціях з даної дисципліни (додається 2 бали), на міжвузівському рівні (додаються 5 балів).

- за інші види навчально-дослідної роботи бали додаються за рішенням кафедри.

8. Навчально-методичне забезпечення

Для викладання дисципліни “Корпоративне управління” використовуються навчальні підручники, посібники, робоча програма дисципліни, схематичний матеріал, конспект лекцій, методичні рекомендації.

1. Колодійчук В.А. Структурований конспект лекцій з дисципліни “Корпоративне управління”.

2. Коробка С.В. Методичні вказівки для виконання практичних занять з дисципліни “Корпоративне управління” для студентів денної та заочної форми навчання факультету економіки та менеджменту. – Львів: 2015. – 52 с.

9. Рекомендована література

Базова

1. Задихайло Д.В., Кібенко О.Р., Назарова Г.В. Корпоративне управління: Навчальний посібник. Харків: Еспада, 2003. 688 с.
2. Мальська М. П., Мандюк Н. Л., Занько Ю. С. Корпоративне управління : теорія та практика : підручник. К. : Центр учбової літератури, 2017. 360 с.
3. Штерн Г.Ю. Корпоративне управління: навч. посібник. Харків ХНАМГ, 2008. 273 с.

Допоміжна

1. Закон України «Про власність» від 7 лютого 1991 р. № 697 – XII.
2. Закон України «Про підприємництво» від 7 лютого 1991 р. № 698-XII.

3. Закон України «Про цінні папери та фондову біржу» від 18 червня 1991 р. № 1201-ХІІ.
4. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 р. № 1560-ХІІ.
5. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 р. № 1567-ХІІ.
6. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30 жовтня 1996 р. № 448/96-ВР.
7. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 18 листопада 1997 р. № 639/97.
8. Закон України «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» від 10 грудня 1997 р. № 710/97-ВР.
9. Указ Президента України «Про корпоратизацію підприємств» від 15 червня 1993 р. № 210/93.
10. Указ Президента України «Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії» від 19 лютого 1994 р. № 55/94.
11. Указ Президента України «Про холдингові компанії, що створюються в процесі корпоратизації та приватизації» від 11 травня 1994 р. № 224/94.
12. Декрет Кабінету Міністрів України «Про довірчі товариства» від 17 березня 1993 р. № 23-93.
13. Акціонерні товариства. Організація та діяльність. К. : Фонд державного майна України, 2007. 344 с.
14. Осовська Г. В., Осовський О. А. Менеджмент організацій : навч. посіб. К. : Кондор, 2009.
15. Федулова Л. І. Менеджмент організацій : підручник. Київ : Либідь, 2004. 448 с.
16. Виханский О. С., Наумов А. И. Менеджмент. М. : Гардарика, 2010. 320 с.
17. Лепейко Т. І. Реінженіринг бізнес-процесів : навч.- практ. посіб. у схемах і таблицях : навч. Посіб. Харків : Вид. ХНЕУ, 2009.
18. Мошек Г. Є. Менеджмент підприємства : підручник. К. : Київ. Нац. торг.-екон. Ун-т, 2003.
19. Небава М. І. Теорія корпоративного управління : вузлові питання : навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 295 с.
20. Штерн Г. Ю. Корпоративне управління : навч. посібник. Харків : ХНАМГ, 2008. 273 с.
21. Задихайло Д. В., Кібенко О. Р., Назарова Г. В. Корпоративне управління : навч. посіб. Харків : Еспада, 2003. 688 с.
22. Петрова І. Л. Поліщук В. І., Печенізький В. П. Управління змінами : посібник для слухача. Київ, 2007.
23. Широкова Г. В. Управление организационными изменениями : учеб. пособие. СПб. : Изд. дом. С-Петербур. гос. ун-та, 2005.

24. Майк Грин. Управление изменениями : пер. с англ. / Майк Грин. СПб. : ДК, 2007. 360 с.
25. Камерон К., Куинн Р. Диагностика и изменение организационной культуры. СПб. : ПИТЕР, 2001.
26. Харрингтон Д. Оптимизация бизнес-процессов. Документирование, анализ, управление, оптимизация. Х. СПб., 2002.
27. Афанасьев М. В., Гондарева І. В. Управління проектами : навчально – методичний посібник. Х. : ВД «ІНЖЕК», 2007. 272 с.
28. Батенко Л. П., Афанасьев М. В., Гондарева І. В. Управління проектами : навч. посібник. К. : КНЕУ, 2004. 231 с.
29. Збаразька Л. О., Рижиков В. С., Єрфорт І. Ю., Єрфорт О. Ю. Управління проектами : навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2008. 168 с.

10. Інформаційні ресурси

Нормативною базою вивчення дисципліни “Корпоративне управління” є освітньо-професійна програма, навчальний план та робоча програма дисципліни. Опорним конспектом лекцій є навчальний посібник з “Корпоративного управління” (автор Г.Ю. Штерн) та курс лекцій з “Корпоративного управління” (автор Колодійчук В.А.); для проведення семінарських занять використовуватимуться Методичні рекомендації щодо проведення семінарських і практичних занять з курсу “Корпоративного управління” для студентів економічних спеціальностей (автор Колодійчук В.А.).

Джерелами інформаційних ресурсів вивчення дисципліни є:

Інтернет-ресурси;

Бібліотеки:

1. Львівська наукова бібліотека ім. Стефаника НАН України: вул. Стефаника, 2; тел. 74-43-72
2. Львівська обласна наукова бібліотека: просп. Шевченка, 13; тел. 74-02-26
3. Наукова бібліотека ЛНУ ім. Франка, метод. відділ: вул. Драгоманова, 17; тел. 96-42-41
4. Центральна міська бібліотека ім. Лесі Українки: вул. Мулярська, 2а; тел. 72-05-81
5. Бібліотека Львівської комерційної академії: вул. Туган-Барановського, 10; тел. 79-76-40